

พระราชกฤษฎีกาให้ ใช้คำนำนามสตรี

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า คำนำนามสตรีซึ่งใช้เรียกกันอยู่ในบัดนี้ยังไม่มีหลักฐานเป็นแน่นอน จึงใช้สืบสานกันไปไม่เป็นระเบียบทรงพระราชดำริห์ เพื่อจะให้คำนำนามสตรีมีระเบียบเป็นหลักฐาน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชกฤษฎีกาไว้ดังต่อไปนี้

เล่ม ๓๔ หน้า ๓๒๗ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๔๖๐

ข้อ ๑ สัตว์ทั่วไปทุกชั้นบรรดาศักดิ์ เว้นแต่ (๑) ผู้ที่เนือง
อยู่ในราชตระกูล (๒) ผู้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์แลราช
ทินนาม แล (๓) ผู้ที่จะได้ยกขึ้นเกล้าโดยนเฉพาะในข้อต่อไป

(ก) ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า “นางสาว” เป็น
คำนำนามเต็มแลนามสกุลของตน

ตัวอย่าง — เช่น “นางสาวอบ เอกะวัต” เป็นต้น

(ข) ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ที่ยังไม่มีบรรดาศักดิ์
ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนามแล้วเอานามสกุลของสามีเข้า
ประกอบ

ตัวอย่าง — เช่น “นางม้วน เอกะวัต” เป็นต้น

ถ้าสำหรับใช้เรียกๆ เขียนโดยปรกติ (ไม่ใช้ในราชการ) จะ
ใช้แต่คำว่า “นาง” นำนามสกุลเท่านั้นก็ได้

ตัวอย่าง — เช่น “นางเอกะวัต” เป็นต้น

(ค) ถ้าสามีเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ชั้นต่ำกว่าพระยา ลงมา ให้ใช้
คำว่า “นาง” เป็นคำนำนาม ประกอบกับราชทินนามของสามี

ตัวอย่าง — เช่น ต่างว่าสามี ปนหลวงเอกะวัตวิสิฐ เรียกภรรยา
ว่า “นางเอกะวัตวิสิฐ” เป็นต้น

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๔๖๐ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๔ หน้า ๓๒๘

ข้อ ๒ สัตว์ที่สามมีบรรดาศักดิ์ชั้นพระยา แม่ขุนนั้นจะได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายใน งามิได้รับพระราชทานก็ดี ให้ใช้คำว่า "คุณหญิง" เป็นคำนำนามประกอบกับราชทินนามของสาม

ตัวอย่าง — เช่น "คุณหญิงเอกะวัตวิสิฐ" เป็นต้น

ข้อ ๓ สัตว์ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายใน แม่มีสามที่มีบรรดาศักดิ์ต่ำกว่าชั้นพระยา ก็ให้ใช้คำว่า "คุณหญิง" เป็นคำนำนามได้ด้วย แลให้ใช้ราชทินนามของสามเข้าประกอบตัวในข้อ ๒

ข้อ ๔ สัตว์ที่มีสามมีบรรดาศักดิ์ชั้นเจ้าพระยา แลเป็นผู้ได้รับพระราชทานเครื่องยศด้วยแล้ว ให้ใช้คำว่า "ท่านผู้หญิง" เป็นคำนำประกอบด้วยราชทินนามของสาม

ตัวอย่าง — เช่น "ท่านผู้หญิงมุกมนตรี" เป็นต้น

ถ้ายังมีได้รับพระราชทานเครื่องยศอย่างท่านผู้หญิง ให้ใช้คำนำเหมือนภรรยาชั้นพระยาดังในข้อ ๒ นั้น

ข้อ ๕ สัตว์ที่จะใช้คำว่า "คุณหญิง" เป็นคำนำนามได้นั้น ฉะนั้นแม่ผู้ที่เป็นเอกภรรยาจำพวกเดียว นอกนั้นให้ใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำ

ข้อ ๖ สัตว์ผู้ที่เนื่องในพระราชวงศ์ (คือหม่อมราชวงศ์แลหม่อมหลวง) แม่เมื่อมีสามแล้ว ก็ยังให้คงใช้บรรดาศักดิ์นำนามของคนได้ต่อไป แล

เล่ม ... น. ๓๖๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๐

(ก) ถ้ามีสามีเป็นผู้ที่ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ก็ให้ใช้นามสกุลของสามีเข้าประกอบกับนามของตน

ตัวอย่าง — เช่นหม่อมหลวงวิไล ภรรยา นายแดง เอกะวัต ใช้นามว่า “ หม่อมหลวงวิไล เอกะวัต ” ดังนี้ เป็นต้น

(ข) ถ้าสามีเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ ก็ให้ใช้ราชทินนามของสามีประกอบกับนามของตน

ตัวอย่าง — เช่นหม่อมราชวงศ์วิลาศ ภรรยา หลวงเอกะวัตวิสิฐ ใช้นามว่า “ หม่อมราชวงศ์วิลาศ เวกะวัตวิสิฐ ” ดังนี้ เป็นต้น

อนึ่งถ้าแม้ว่าสามีจะเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์สูงเท่าใด ๆ ก็น่าให้สตรีผู้เป็นเชษฐภคินีหรือภคินิตรีศุลของสามีใช้นามสกุลเดิมของตน เว้นแต่ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องยศตั้งเป็นท่านผู้หญิงแล้ว จึงให้ใช้บรรดาศักดิ์ท่านผู้หญิงแทน

ข้อ ๑ สตรีที่มีค่านามว่า “ ท่านผู้หญิง ” “ คุณหญิง ” แล “ นาง ” ตามที่กล่าวมาในข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ แลข้อ ๔ นั้น ให้พึงเข้าใจว่าเฉพาะสำหรับผู้นอกกล่าวถึง ถ้าเขียนนามของตนเองไซ้ร้ ไม่ต้องมีค่านามด้วย

ตัวอย่าง — เช่น “ แยม บูฆามาตร ” “ นวล เอกะวัตวิสิฐ ” เป็นต้น

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๔๖๐ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๔ หน้า ๓๓๐

ข้อ ๘ ท่านผู้หญิง คุณหญิง แลภรรยาข้าราชการที่ถึงแก่อสัญกรรม ถึงแก่อนิจกรรม แลถึงแก่กรรมแล้ว ผู้จะกล่าวถึง ก็ให้คงใช้คำว่า “ท่านผู้หญิง” “คุณหญิง” แล “นาง” เป็นคำนำ อยู่ตามเดิม แต่ต้องออกนามตัวด้วย

ตัวอย่าง — เช่น “ท่านผู้หญิงยิ้ม มุขมนตรี” “คุณหญิงเนียน เอกะวัตวิสิฐ” แล “นางแนบ เอกะวัตวิสิฐ” เป็นต้น

แต่ถ้าจะลงนามของตนเอง ก็ให้ปฏิบัติตามข้อ ๗

ข้อ ๙ หม่อมห้ามเจ้านาย (ก) ถ้าเป็นผู้ที่มีไต่เนื่องใน พระราชวงศ์ ให้ใช้คำว่า “หม่อม” นำนามของตนประกอบ ด้วยนามสกุลของสามี (ข) ถ้าเป็นผู้ที่เนื่องในพระราชวงศ์ (คือหม่อมราชวงศ์แลหม่อมหลวง) ให้คงใช้บรรดาศักดิ์นำ ตามเดิม

ข้อ ๑๐ ให้เสนาบดีกระทรวงวัง เป็นเจ้าหน้าที่รักษาพระราช กฤษฎีกานี้

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ เป็น วันที่ ๒๔๓๖ ในรัชกาลปัจจุบันนี้